

dum super greges suos nocturnas exercent vigilias, & angelos in splendore & Christum natum in terris primum audire meruerunt. Jam vero institutio salvatoris, nonne tota diligentia ad vigilandum auditores exercebat: sive in parabola boni seminantis dicendo: Dum dormirent homines venit malus homo, & superfeminavit zizania in triticum, & abiit? Quod si non dormissent, nec malus fortasse zizania seminare potuisset: sive cum dicit: Sint lumbi vestri praecincti, & lucernae ardentes in manibus vestris: & vos similes estote hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur a nuptiis. Beati servi illi quos cum venerit Dominus invenerit vigilantes. Et si vespertina, inquit, hora venerit, si media nocte, si galli cantu, & invenerit eos vigilantes, beati sunt. Illud autem scitote, quia si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfoli domum suam. Itaque & vos estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis venturus est.

Nec solum verbis docuit vigilias: sed etiam docuit exemplo. Namque testatur in Evangelio: Quia erat Jesus pernoctans in oratione. Pernoctabat Dominus, non sibi, sed ut scirent servi inopes & infirmi quid agere deberent: quando Dominus dives in omnibus, nec ullius indigens, quam fortissime per noctem in oratione duraret. Sic & increpat Petrum tempore passionis, dicens: non potuisti una hora vigilare mecum? Et ad omnes jam dicit: Vigilate & orate, ne intretis in tentationem. Haec verba, haec & ejusmodi exempla, oro vos, quem non de profundo etiam somno & morti simillimo valeant fuscitare? His instructi sermonibus, his confirmati documentis beati Apostoli, & ipsi vigilarunt, & vigilias imparerunt. Petrus ab angelo in carcere suscitatur, & ipso referante portam ferream in domum Mariae pervenit, ubi erant multi congregati non stertentes utique, sed orantes. Idem in sua Epistola ponit ac dicit: Sobrii estote, ac vigilate: quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumit, quaerens quem devoret. Paulus & Silas in custodia publica circa medium noctis orantes, hymnum audientibus vinculis dixisse memorantur: Ubi repente terrae motu concussis carceris fundamentis, & januae sponte aperta, & omnium vincula sunt soluta. Idem Paulus Apostolus à Troade profecturus, sermonem ducebat usque ad mediam noctem, accensis lateribus quam pluribus in caenaculo. Ex quo Eurychus adolescens somno oppressus, disputante Paulo prolixius, à fenestra deductus, cecidit de tertio tecto, & sublatus est mortuus, quo statim reddito vitae usque ad lucem sermocinatus, Deo gubernante, profectus est.

Quam plene idem quamque copiose super exercendis vigilis adhortatus, Thessalonicensibus scribens ait: Itaque non dormiamus sicut & ceteri, sed vigilemus & sobrii simus. Nam qui dormiunt, nocte dormiunt: & qui inebriantur, nocte ebrii sunt. Nos autem qui Dei sumus, sobrii sumus. Et mire concludit: Sive, inquit, vigilemus, sive dormiamus: simul cum illo vivamus. Ad Corinthios autem: Vigilate, state in fide, confortamini, viriliter agite. Sic & ad Ephesios scribit: Orantes in omni tempore in spiritu. Et ipse vigilantis quoque exemplum ponens in catalogo virtutum suarum, fructum de vigilis multis apud Corinthios gloriatur. Haec sufficiant de antiquitate & autoritate vigiliarum, Superest ut secundum promissum ordinem de earum utilitate aliquid conferamus: quamquam sentiri magis possit per exercitium ipsa utilitas, quam loquentis sermone narrari. Gustandum enim videtur, quia suavis est Dominus: sicut scriptum est. Qui ergo gustavit, intelligit & sentit quantum pondus peccatoris vigilando deponitur, quantus mentis stupor excutitur, quanta lux animam vigilantis & orantis illustrat: quae gratia, quae visitatio membra universa letificat. Vigilando timor omnis excluditur, fiducia nascitur, caro maceratur, vitia tabescunt, charitas roboratur, recedit stulticia, accedit prudentia, mens acuitur, error obtunditur, criminum caput diabolus gladio spiritus vulneratur. Quid hac utilitate magis necessarium: quid istis lucris commodius: quid hac delectatione suavis? quid hac felicitate beatius? teste etiam Propheta: qui in principio psalmorum suorum, beatum virum describens, summam beatitudinem ejus in hoc versiculo collocavit: Si in lege Domini meditetur die ac nocte. Bona est quidem diurna meditatio, sed efficacior est nocturna: quia per diem necessitates variae obstruunt, occupationes distrahant mentem, sensum duplex cura dispergit. Nox quieta, nox secreta opportunam se praebet orantibus, aptissimam vigilan-

tibus: dum carnalibus occupationibus expeditum, collectum sensum, intentum hominem divinis conspectibus sistit. Inde diabolus divinarum semper rerum callidus amulator, sicut jejunia & virginitatem, vana baptisimata & inania suis cultoribus dedit: ita & hoc sanctum amulatus officium, nocturna sacra & vigilias suis comestationibus addidit.

Unde jam nostri fideles, si de suorum institutione non excitantur ad habendas vigilias sacras, in adversa varietatis usurpatione cernentes, alienas à Dei rebus non esse fateantur: quas non amularetur iniquus ad deceptionem, nisi Deo placitas esse cognosceret ad celebrantium benedictionem. Tamen charissimi fratres: qui vigilat oculis, vigilet & corde: qui orat spiritu, oret & mente: quia valde inutile est oculis vigilare, animo dormiente. Cum è contrario ex persona Ecclesiae scriptura testetur: Ego, inquit, dormio: & cor meum vigilat. Curandum est etiam ne nimietate cibi vel potus vigilaturi pectus oneretur: ne cruditates eructantes & crapulam, non solum ipsi nobis insuaves simus, sed & gratiae spiritus indigni judicemur. Quidam namque vir inter pastores eximius: Sicut fumus, inquit, fugat apes, sic indigesta eructatio avertit & abjicit spiritus sancti charismata.

Ergo tanquam divino functi ministerio, ante nos per abstinentiam parare debemus: ut ingravati expeditius vigilare possimus. Cogitatio quoque mala pellatur, ne male vigilantis oratio fiat, sicut legitur, in peccatum. Sunt enim & ex maligno vigilae: sicut in Proverbiis legitur: Quare ablati sunt somni ab oculis eorum. Non enim dormiunt, inquit, nisi male fecerint. Absint fratres, absint ab hoc conventu tales vigilae. Sit potius vigilantium pectus clausum diabolo, aperitum Christo: ut quem labii sonamus, corde teneamus. Tunc erunt acceptibiles nostrae; & vigilae tunc pernoctatio salutaris erit: si competenti diligentia & devotione sincera ministerium nostrum, divinis obtutibus offeratur. Haec de vigiliarum autoritate & antiquitate, nec non utilitate dicta sufficiant. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis: Amen.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Quaeso lector, ut de sermonis habitu nihil dicam, quid est in hac Epistola, quod ad Pammachium aut Oceanum pertinere videatur. Objurgat eos, quorum pietatem semper alias praedicare solet: postremo quo signo deprehendas ad duos scriptam potius quam ad unum?

AD PAMMACHIUM ET OCEANUM,
Exhortatoria.

QUI Aethiopen invitat ad balneas, & si nigredinem non auferat illi, certe vel pecuniam accipit sibi: & licet in illius candore non gaudeat, certe vel suo in lucro laetatur. Ita sine dubio inobedientem qui divinis sermonibus monet, quamvis refragantis peccata non tollat, mercedem tamen de ministerio verae charitatis sibi acquirit. Sed ideo hoc dico: quia vos sperno? Ideo loquor: quia vos forte non diligo? Respondeo Apostoli voce: Testis est Deus, quod facio & faciam, non contemno, sed doleo, infidelitatis in meis argumenta apparere: non fidei: quia Judaica in vobis testimonia, non Christiana cognosco. Quoniam videntes, non videtis: & audientes, non vultis audire. Rem fortem dicturus sum. Ex utroque conturbor. Timeo auditores offendere, sed plus timeo contemptores praceptorum: qui verbum Dei audire dissipulant, peiores idolis habentur. Illa quidem aures habent, sed non voluntatem: non audiunt, non palpant manibus, nec capiunt.

Unde in malorum hominum comparatione meliora sunt: quia nec concupiscunt oculis, nec per contraria & Deo inimica discurrunt. Et naturaliter furda, recte meliora inobedientibus judicantur. Dicit Propheta, si mentior. Loquatur David, qui hujusmodi homines comparandos esse serpentibus non negavit: Sicut aspidis, ait, surdae obturantis aures suas, ne vocem audiat incantantis. Et videant si non recte serpentibus comparantur, qui quod audiunt naturae beneficio, dissimulant calliditatis astutia. An Christiani dici possunt: qui etiam nomen primae humanitatis amittunt? Ecce Jeremias dicit: Incircuncis aures eorum, qui hoc non possunt audire. Non quia non possunt, sed impossibilitatem voluntas naturae ini-

mica superdixit: dum longo vitiositatis usu, genuini mores per adversam consuetudinem corrupti, malis operibus ceciderunt. Etiam vasa limo plena, liquorem puri elementi recipere & continere non possunt. Ager spinosus nisi ante cultoris labore fuerit extirpatus, non nutrit in se facta semina, sed suffocat: Ita & animus secularium sollicitudinum plenus illecebris, verbum non potest sustinere divinum: nisi prius ipsas mundi sollicitudines culpandarumque omnium materias, evangelica in se fale succiderit. Modo quibusdam minus forsitan videor, Deo dissimulante, peccare: sed aderit illa dies, qua facta nostra quasi in quadam tabula depicta monstranda sunt.

O quantis in die illa expeditis, si in hac vita & membrorum sensu & viscerum vigore caruissent. Et quanti illic elingues & muti, felicitates loquacibus tunc erunt. Et quanti pastores philosophis. Quanti rustici oratoribus. Quanti hebetes argutis praeferebantur Ciceronis: Job sanctus in tentatione ad suam gloriam devotus: sic in dolore suo clamabat: Quid prodest in tormento lux? Ut quid mihi juncta sunt genua? ut quid ubera suxi? Cur non in ventre mortuus sum: & mox ut de utero exivi, non protinus obii? Si hoc Dei amicus dicebat in luce: quid ab inimicis ejus dicebat in tenebris? Si ille ingemisit quem febris urebat: quid faciet quem gehenna consumet? Si ille sibi dolet genua fuisse juncta, cujus pedes semper in Dei amore cucurrerunt: quid dicitur est, cujus nunquam in veritate steterunt? Displicet illi quod natus ex utero vixerat, qui bene vixit: quia cum vermibus moriturus edebat: quid male viventes facient, quos ignis aeternus, & vermibus nunquam moriturus expectat? Durus est hic sermo: quis potest audire eum? Hoc dixerunt illi discipuli, qui Christi vestigia in Evangelio reliquerunt: & de divino verbo scandalum passi, saeculum maluerunt amare quam Deum, quorum venter Deus, cultum nolunt audire jejuni. Luxurioso verbum castitatis offensio est: sicut Propheta dicit, Abominatio est viro iniquo directa via. Jam antiquius dictum est ab Isaia: quod Christus infidelibus lapis offensionis extiterit. Adulari non possum, ne & fratrem decipiam, & me sermo percutiat Salomonis, qui ait: Verba adulatorum mollia sunt: haec autem ferunt interiora ventris. Non est fidelis medicus qui ante digestam putredinem superducit vulneri cicatricem. Non possumus semper lac dare: quia nec vos semper parvuli esse debetis. Dicite mihi quot anni sunt ex quo regenerati sumus in Christo?

Consideret unusquisque quantum ex eo tempore in illa caelesti aetate profecerit. Nescio qualiter placeant parentibus illi infantes quibus sunt anni quinque vel decem: si in ea qua nati sunt modicitate perdurant. Quid de nobis dicendum est, quos temporis ratio, non modicos sed abortivos invenit? Ibunt de virtute in virtutem, de bonis scriptum est Christianis. Videamus si Christiani sumus: quid in nobis (ex quo regenerati sumus in Christo) virtutis accesserit: quid humilitatis in prosperis, quid patientiae in adversis, quid in tribulatione gaudii, quid felicitatis in damnis, quid indulgentiae in offensis, quid castitatis in occasione luxuriae. Alii de virtute quotidie transiunt ad virtutem: nos de infirmitate ad infirmitatem. Alii meliores per momenta sunt: nos deteriores saepe efficiuntur, quasi non eundem judicem expectemus. Stulti sumus si unum probavimus credentium salvatorem: & non unum judicem fore credamus. Unam fidem, unum baptisma, unam Ecclesiam, unum Deum dicit Apostolus.

Qui ergo hodie malus, craftina pejor: hodie avarus, craftina avarior. Ante annum meae cupiditati una villa suffecerat: jam hoc anno quinta forte non sufficit. Prius extendebatur animus ut decem solidos possiderem: jam nunc centum parvi esse ceperunt. Et cum veri Christiani veri Filii Dei qui vadant de virtute in virtutem, si perdidissent aliquid de virtutis occasione letantur: ego nisi aliena accepero, securus prandere non possum. Quid agis caeca cupiditas? Quid crudelis in parvulo? Quid seiva in alieno filio? Ordinem naturae religionis evertis? Jam fecisti in pedibus, quod in capite esse debuerat. Aurum insensibile pariter omnibus dominatur. Et quid est illud rogo, vel quale est quod nos avertit à Deo? Quis splendor & quantus est, per quem mihi splendor veri solis amittitur? Aurum & argentum lutum exificationis ex arena & minera: & ut propheta ait, lignum ossificationis est aurum: quia judicio mentis everso, per aurum libidini mancipatur: qui eodem actu acquirunt solidum, quo animam perdet: lucrat imperatoris imaginem, & amittit imaginem Christi.

Tom. V.

si. Vis nosse quam perniciosus sit amor habendi, & amor requirendae pecuniae? Per hunc Judas tradidit salvatorem. Et certe quando auditur, aut quando legitur, tantum scelus abhorremus omnes. Et quantum in nobis est, impium discipulum condemnamus: & per ignorantiam nostram nostro nos mucrone confodimus.

Quanti inter nos Judae Judam damnant? Quanti in semetipsis cum per cupiditatem suas animas aeternis cruciatibus tradunt: & traditores fiunt pariter & occisi? An putamus fratres, quod jocando praedicent Prophetae, ridendo loquantur Apostoli, inutiliter Christus judicium comminatur? Sed joci non sunt ubi supplicia intercedunt: si jocando passi sunt, credantur jocando locuti. Isaia serra secatur. Daniel leonibus deputatur. Paulus truncatur gladio. Petrus in cruce, Domini exemplo suspenditur. Et hoc totum ut nos à peccatis sua doctrina revocarent. Sed timeo ne inobedientibus in contrarium divina beneficia deputentur, & proficiat ad penam in judicio quod hic datum fuerat ad salutem. Timeo ne fides nostra magis jocalis sit, quam fides & verba illorum. Timeo ne nos jocandos non salvemur: & quomodo per risum introimus in Ecclesiam, sic rideat ille de nobis: sicut scriptum est: Qui habitat in caelis iridebit eos. Multa sunt quae dicantur, sed fastidio vestro, quod aspera & inculta facit oratio, & labori meo finem ponit membranae conclusio. Unum dico quod cupio, quia Christiani caelum debent amare non terram: & verbo Dei plus obedire quam diabolo: & judicium aeternum magis timere, quam hominum.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Tota specie refert parentem eundem hac Epistola quem superior, quam in plerisque codicibus absque titulo reperi: nullo indicio, nec ad quem scripta fuerit, nec à quo.

AD QUEMDAM QUI IN SAECULO
poenitebat.

AD te surgo hominem quem scio esse fidelem. Ad te increpatio mea festinat, quem sentio esse superbum. Poenitere te asseris, qui totus in saeculo conversaris. Poenitere te asseris, qui ea quae vomeras, iterum sumis. Poenitere te asseris, qui dum opera diaboli sequeris, Dominum praetermittis. Scire à te desidero quid poeniteas. Nescio quid sit tua poenitentia. Poenitere te asseris, qui dum justitia Dei praecinctus es, superinduxisti superbiam. Poenitere te asseris, qui dum alienam carnem sequeris, sic fatigaris ut canis reversus ad vomitum suum: sicut canis famidus, aut sus à calore defecta in limum terrae prostrata. Quae sit tua poenitentia non invenio. Ambulavi in locum poenitentiae & non inveni poenitentiam tuam. Tu qui saeculum deserueras, iterum ibidem invenisti. Qui carnis superbiam deposueras, submittis humerum, ut iterum portes. Qui avaritiae dederas dorsum, denuo illi obviam reverteris. Qui vanitati remedium dederas, iterum reverteris in gratiam ejus. Qui pompam saeculi fugaveras, iterum in manus illius incidisti. Ambulas autem superbus & elatus cervice, nescis, scriptum esse: Quid nobis profuit superbia, & quid honestas cum jactatione nobis contulit? Iterum dictum fuisse, Transferunt omnia illa tanquam umbrae? Fidelem te meministi qui per aquam baptismi fueras renovatus: sicut scriptum est: Lavamini, mundi estote: auferite nequicias ab animis vestris. Illos ad lavandum hortatur: tu autem cum esses mundus, sordidus factus es. Non potes jam denuo lavari: sicut dicit Petrus ad Dominum: Domine non solum pedes, sed & manus lava, & caput & me totum. Qui semel lotus est, denuo non indiget lavari. Si vis autem ut iterum emunderis, da elemosynam, & ecce omnia tua munda sunt. Quia elemosyna est, quae purgat omnem sordem. Humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam. Subditus esto & obsceca eum, ne amuleris ut nequiter facias. Nam qui malignantur, exterminabuntur. Ora Dominum quotidie cum lachrymis, si forte peccata tua solvantur. Quoniam superbis Deus resistit, humilibus autem dat gratiam. Memento solum in longinquo positum, luxuriose vivendo substantiam in meretricibus dispensasse: postea humilis factus, reversus est in semetipsum & ait: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus: & ego hic fame pereor? Surgam itaque & vadam ad patrem meum, &

dicam illi: pater peccavi in cœlum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Pater autem cum vidisset humilitatem filii, & nimis inopia defessum, misericordia commotus est: pro filio humili occidit vitulum faginatum. Memento ergo filii quoniam Christus pro te mortuus est, qui ante fuerat vitulus faginatus. Filius autem illius major contristatus est. Quare occisus est Christus, qui erat vitulus faginatus? Pater autem illius corripiebat illum, dicens: Fili tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: Gaudere te oportet, quia hic filius meus mortuus fuerat, & revixit: perierat & inventus est: O quam beatum populum pro quo Christus mortuus est: quale gaudium pater portat, quando quod mortuum fuerat, reviviscit: & quod perierat inventum est: Ecce sanus jam factus es: noli peccare: ne tibi aliquid deterius contingat. Attende ergo unde cecideris, & plange & age penitentiam: Si quo minus, veniet Dominus tibi, & movebit candelabrum tuum de loco suo, nisi penitentiam egeris. Memorare filii Christum reliquisse nonaginta novem justos, & quaesivisse unum hominem peccatorem: & inventum in invio, humeris suis reportasse. Vel illam mulierem que perdidit drachmam: hoc est Ecclesiam hominum peccatorum: & accendisse lucernam, hoc est Christum, qui est lumen justitiae: & illa inventa in stercore, convocasse amicas vel vicinas: id est Ecclesiam gratulasse super inventum hominem peccatorem: & à stercore erectum collocasse eum cum principibus populi sui: hoc est cum Apostolis & Prophetis. Ecce quid faciat penitentia hominis peccatoris: qui dum in stercore jacet, cum principibus invenitur. Penitentem hominem dico: qui diebus ac noctibus ingemiscit & peccata sua elemosynis redimit. Penitentem hominem dico, qui plangit quia fecit malum: & rogat Dominum, ut etiam non faciat quod admisit. Penitentem hominem dico, qui post concupiscentias suas non vadit & à voluntate sua se prohibet. Penitentem hominem dico, qui diligit quod ante neglexit, & quod fecerat obliviscitur. Adherant in te quæ bona sunt: & quæ mala sunt deleantur. Si penitentiam non egeris, incidet in manus Domini secundum magnitudinem ejus. Diverte à malo & fac bonum: inquirere pacem, & persequere eam: sicut scriptum est: Omnia mala, & quælibet bona. Fac ergo dignos fructus penitentiae: & non dixeris: non peccavi: & quid accidit mihi triste? Non adjicias peccatum super peccatum, & dicas, miseratio Domini magna est. Scito autem quod misericordia & ira ab illo est. Revertere ad Dominum, & plange dicendo: Tibi soli peccavi & malum coram te feci. Delicta juventutis meæ, & ignorantiae meæ ne memineris Domine. Ne avertas faciem tuam à me, & ne declines in ira à servo tuo. Adjutor meus es tu Domine, ne derelinquas me Domine, neque despicias me Deus salutaris meus. Ne projecias me à facie tua, & Spiritum sanctum tuum ne auferas à me. Sana animam meam, quia peccavi tibi. Libera me de ore leonis, & averte oculos meos ne videant vanitatem. Illumina faciem tuam super servum tuum: & salvum me fac in tua misericordia. Adhæsi testimoniis tuis Domine: noli me confundere. Ne tradideris me in manus tribulantium me. Custodi me Domine ut pupillam oculi, sub umbra alarum tuarum protege me. Peccatum meum cognitum tibi feci, & iniquitatis meas non abscondi. Confitebor tibi Domine Deus in toto corde meo. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Non avertas faciem tuam à me, in quacumque die tribulor inclina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te, velociter exaudi me. Fac mecum signum Domine in bonum: ut videant qui oderunt me & confundantur. Remitte mihi Domine ut refrigerer, priusquam abeam & amplius non ero.

Ecce penitentia hominis humiliantis se: quomodo veniam non habebit qui taliter ingemiscit? Quis non audiat illum & moveatur? Quoniam qui se humiliat exaltabitur, & qui se exaltat humiliabitur. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? Melius est te non vovere & reddere, quam vovere & non reddere. Penitentem te dicit, & carnis libidine delectaris. Peccata tua non desinunt ambulare, & tu dicit quod sedeant. Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum super os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & projecisti sermones meos retractorium. Si videbas furem, currebas cum eo: & cum adulteris portionem tuam ponebas. Os tuum abundavit nequitia, & lingua tua concinnabat dolos. Sedens adversus fratrem tuum

detrahebas: & adversus filium matris tuæ ponebas scandalum. Hæc fecisti & tacui. Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te & statuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliviscimini Dominum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat. Sacrificium laudis honorificabit me, & illic est iter quo ostendam ei salutarem meum.

Ecce qualis comminatio Domini in hominem peccatorem. Tu qui dicit, qui asseris te penitere: ubi est penitentia tua? Exclusa est per superbiam & contemptum: sequi Deum prætermisisti. Audi fili, & retrahere pedem tuum de sæculo, cui renunciaisti. Penitere ergo de omni pompa iniquitatis. Apprehende fidem quam ante perdidisti, ut consentiret diabolo, & tenebris: & Dominum, qui lux est, post dorsum reliqueras. Memorare filii quid est: Misericordiam volo, & non sacrificium. Miserebitur tibi Dominus: si hæc cum legeris facias, & per obedientiam penitentiam sequaris. Verum si de toto corde penitentiam egeris: si Dominum præ oculis habueris: si amissa voragine poculi venenosi calicem salutaris acceperis, si die ac nocte in lege Domini meditaveris, si omnem sollicitudinem tuam super illum miseris: tunc gaudebis & exultabis in Domino qui vicisti malignum. Tunc erit merces tua copiosa in cœlis, quia taliter in opera Domini laborasti: tunc erit Dominus adjutor tuus in die judicii: tunc stabis cum magna fiducia à dextris Domini cum sanctis suis, & dicit vobis: Venite benedicti patris mei, percipite regnum præparatum, quod præparavi vobis pater meus qui est in cœlis. Injustis autem dicitur: Ite in ignem æternum, quem præparavit pater meus diabolo & angelis ejus. Ubi ignis non extinguetur, & vernis eorum non morietur. Tunc ibunt justi in vitam æternam: impii autem & peccatores in ignem æternum.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Demiror quis hanc Epistolam Hieronymianis admiserit, prodigiosa cujusdam balbutientie, & modis omnibus talem, ut Joviniani videri possit, quantum subodorari licet ex his quæ dicitur Hieronymus ex illius commentariis recensuit.

DE DIVERSIS GENERIBUS leprarum.

ADMIRABLE divina dispositionis examen: quæ exhiberi sibi Deus ac deferri voluit, magno consilio & solerti scientia ac ratione mandavit. Diversa enim hominum moribus genera naturarum: diversis statuit præceptorum sententis gubernari. Aliis enim imaginariarum legis opus, quasi sub veritatis colore depinxit. Aliis corpus ipsius veritatis declaravit. Quos enim obvolutos adhuc mundi caligine, ad comprehendenda ea que germana erant ac solida perpendit: eis observantiae ordine suspensio, subtili quodammodo examine susurravit: quos autem deprehendere posse absolutum prædicationis carmen agnovit, eis Deus perfectam harmoniam solidæ vocis intonuit. Inde est quod figuris & ænigmatibus lex præca depingitur, quoniam dum infirma Judæorum acies hebetatur, & candidum scientiæ claritatis vigorem inspiciendi lumen non habent, necesse est ut in variis figuris figurarum color adhibeatur. Nam illis & virtutum præmia supposita spe promittuntur: & peccatorum notæ inveniuntur in corpore. His enim confirmantur alii, quibus alii transferuntur. Præsens lectio exigit hujusmodi ferre sermonem: quæ diversa leprarum genera deprehendenda in diversis materiis designavit. Alia enim lepra in parietibus demonstratur, alia humano notatur in corpore, alia in vasculis, alia in veste, alia designatur in stamine. Deinde quæ in hujusmodi vulneris loco, crebra ac varia pellicula deputantur. Quid enim dicam? Tot sunt genera quot colores, alia pallida, alia tetra, alia rubicunda. Deinde si homines lepra, quod est infestum naturæ vitio, polluantur, quid hi faciunt, qui gravioribus morbis corporum prægravantur?

Sed age jam videamus genera leprarum, ut medelarum causas agnoscere atque probare possimus. Si fuerit, inquit, lepra alba vel rubicunda, sive tetra, vel pallida, vel si florens, ait, hoc est toto corpore decurrens. Nam est detestabilis lepra, quæ omnino mundari non possit. Est & quæ facilem habeat mundationem. Alia quoque adventitia: alia innata deprehenditur: Quæ omnia nisi spiritualiter sentiantur: rationem intelligentiæ simplicis non admittunt. Nam di-

vina sapientia, legis suæ profundum in hujus extrema sæculi regione, quasi templum suo nomine consecratum, intra civitatis alterius moenia collocavit. Cujus constructio atque opus quamvis magnificentum videatur, interior tamen aditus non omnibus referatur. Multi enim mirantur ornamenta vitiorum: sed interioris scientiæ aditus referare non possunt.

Quare oranda est divina dignatio, ut pulsantibus nobis, intelligentiæ pateat ingressus. Jubetur igitur diversa leprarum genera sacerdos templi diligenter inspicere, atque earum habitus, vel colores, pleniori consideratione deprehendere. A coloribus enim lepra refertur posse agnosci: quos tamen ad peccatum magis animæ, quam ad morbum corporis manifestum est pertinere. Diversi etenim colores, diversas animi indicant maculas. Cum igitur pallida lepra conspiciatur: languens & ægra fides denotatur. Cum autem rubicunda deprehenditur, mens furore atque iracundia inflammata & homicidii cruore resperfa cognoscitur. Cum vero alba, tunc hæreticorum fucata & male munda conscientia condemnatur.

Sed alia lepra in capite: alia oriri perhibetur in barba. Sunt enim Hæretici qui Deum Patrem videntur tantummodo blasphemare: ut Manichæus, qui non solum eum factorem denegat mundi, verum etiam malorum proficitur esse autorem. Hi sunt qui lepram in capite portare videntur. Caput enim, inquit Apostolus, viri, Christus est. Quæ vero lepra in barba portatur: hi sunt qui blasphemare videntur in filium. Christum enim in adventu pristino, perfecti viri ævum agentem, quasi tricennaria ætatis virilitas decoravit. Sed & si tetra, inquit, & livida fuerit: quid aliud quam lividam & livoris maculis execrandam designat? Si autem, ait, nigra fuerit lepra, fumo utique idololatriæ & sacrificiorum nidori bus est notata. Si autem, inquit, florens lepra fuerit, & cooperuerit omnem florem maculationis à capite usque ad pedes: visus sacerdotis iudicabitur. Videbit, enim sacerdos: & ecce lepra cooperuit omnem pellem corporis, & mundabit illum sacerdos à maculatione, quoniam in album mutabitur.

In hac lepra quam quasi albam & florentem designat: diversa crimina varie deprehendit: quia cum mundialis vite voluptas, quasi candida & florens existimatur: tum grave vitiorum contagium grassatur in corpore. Nam aut avaritiæ, aut libidinis macula perpatescunt. Sed hanc lepram citò dicit posse mundari. Avaritiæ enim crimen facile curare potest, qui conversus ad Dominum, & ea que possederit indigentium alimonia ministraverit: ita ut Dominus in Evangelio ait: Verum date elemosynam, & ecce omnia vobis munda sunt. Libidinem quoque celeriter mundare poterit, si jejuniis frequentissimis & abstinentia corpus retinuerit. Sed his omnibus medelam per sacerdotem præcepit Dominus adhiberi. Dicit enim esse lepram quæ sacrificiorum oblationibus emundetur. Aliam verò quam aquæ facilius abluant: nec non & quæ extra caltra posita mundetur. Esse quoque lepram asserit: quæ mundari omnino non possit.

Horum igitur secundum figuram graviorum peccatorum crimina congregantur. Alia sunt quæ ante baptismum videntur esse commissa: quæ tamen per gratiam baptismi diluuntur. Alia verò quæ post lavationem baptismatis perpetrantur: quæ sive graviora, sive minoria peccata sunt, visus tamen sacerdotis emundat. Quodcumque enim modicum delictum fuerit, potest à sacerdote omnino relaxari. Quæ autem graviora sunt, disciplina debent Ecclesiasticæ regulæ & oratione purgari. Quæ verò insanabilia sunt, Deo iudici reservantur. Et inde est quod in hoc loco ait: Unumquemque secundum quod habet propriam curationem, sacrificium offerre debere: id est, unumquemque secundum quod se deliquisse cognoscit, sive per carnalem concupiscentiam, seu per idololatriam, seu perjurio, seu mendacio, quasi lepræ se vitii intelligit maculatum: prout potuerit, Deo sacrificare non desistat. Sed dicit genus esse lepræ, quod omnino mundari non possit: & ideo hujusmodi homo extra caltra jubetur expelli. Hoc est sane crimen, quod admittitur in Spiritum sanctum, blasphemie scilicet, sicut ipse Dominus in Evangelio ait: qui peccaverit in Spiritum sanctum, non remittetur ei neque hic, neque in futuro.

Adjectum autem scriptura divina, lepram esse in vasculis, lepram in parietibus, lepram in vestibus, lepram in stamine: sed quomodo in his rebus lepra esse possit, penitus ignoro:

Tom. V.

quæ quia vita carent, etiam sensu carere necesse est. Sed ego arbitror cum in parietibus domus lepra esse referatur, hæreticorum perfidiam notari. Quid enim non polluitur, ubi adulterinæ doctrinæ blasphemiam prædicatur? Ideo hanc lepram sacerdos jubetur à parietibus emundare, ut Catholicæ veritatis doctrinam, maculosa hæreticorum verba depellant. Cum autem lepra in vasculis dicitur esse, proprii corporis delicta monstrantur. Vasa autem hominum corporibus comparat Apostolus: Habentes, inquit, thesaurum hunc in vasculis fictilibus. In stamine autem quomodo lepra esse potest, nisi quia stamine anima hominis fidelis designatur? Quæ cum tentationibus, ut fenum solorum tenuitate torquetur: firmioris virtutis soliditate constringitur.

Stat ergo anima ut densissimum flamen erecta: corporis vero sensus ut trama stamini subjacebit. Et ideo etiam in trama lepram esse designat: quia alia corporis, alia animæ peccata significat. Sed quid pro mundatione leprarum, aut duo agni anniculi, aut tortura olei, aut duæ gallinæ jubentur offerri? In duobus ergo agnis, duo Christi significantur adventus, in quibus credere oportet, ut emundari à lepra peccatorum prius mereamur, unum cum venit & passus est, alium quo est venturus in gloria. Sed vitulum, inquit, offerat: hoc animalium genere, gentes crucis Christi go subiugandas esse demonstrat. Duæ gallinæ, animam indicare videntur & carnem. Sed unam, inquit, gallinam occides, alteram aqua ablues & dimittes. Caro utique in passione jubetur occidi: anima vero quæ per naturam æternæ morti videtur esse subiecta: abluta aqua baptismatis à criminibus relaxari.

Sed & lignum, inquit, cedrinum. Imputribile hoc ligni genus esse, nemo est qui nesciat. Ergo per cedrum, incorruptam mentem & stabilem fidem voluit ostendi, Hyssopum autem preces orationisque demonstrat. Sed & coccum, scilicet martyrii gloriam manifestat. Qui mediocris est, ait, quod valet afferat: id est, si quis non omnes divitias celestium est charismatum consecutus, vel potest & si minimum Deo devotionis suæ deportare obsequium. Ut si virginitatem quis observare non potuit, unius conjugis saltem castum cubile custodiat: vel qui martyrii trophæum non valuit reportare, fugæ se prædiis Deo servet invictum. Et olei, inquit, tantulam offerat, utique misericordiae gratiam: etiam si clarissimam sanctimoniam faciem præferre non valuit, lucernam saltem fidei non extinguat. Videtis ergo dilectissimi fratres nullam esse tam exiguam spiritualis gratiæ paupertatem, quæ ad offerendum sacrificium Deo non quamcumque possit sanctimoniam oblationem offerre.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Quid venisset in mentem divo Hieronymo, ut eadem de re bis scriberet? Quamquam totus sermo clamat, alium hujus Hemilie autorem.

DE DUOBUS FILIIS, FRUGI & luxurioso.

OMNIUM quidem de scripturis questionum absolutio illi soli ita ut est, est nota qui dixit: Ego sum veritas. Nos autem oportet pia voluntate accedere, & speciali sensu ad inquisitionem divinarum scripturarum: scientes quod si aliquid vere inveniimus bonum desiderium mentis attentæ Deo: inter fines beatitudinis ejus erimus: de qua dicitur: Beatus vir qui implevit desiderium suum. Qualis autem sit hujus concupiscentiæ species, adjectio beatitudinis facile declarat audire volentibus, id est, prudenter audientibus. Quod si non potuerimus ad plenam veritatis ipsius intelligentiam pervenire: nec tamen sic longe erimus ab illa beatitudine, quam capiunt qui implent desiderium suum. Neque enim si non ceperimus id munus, cuius præstandi potestas in alterius manu posita est, reprehensionem sustinebimus: sed si in his que agere præcipimur parcemus, præmium laudis justæ adipiscimur.

Quoniam ergo omnimode demonstratum est, non solum nullius periculi, sed plurimæ utilitatis esse scrutari divinas scripturas: disquiramus illam Evangelii parabolam, que est de patre & duobus filiis. Nam unius rei causa & de ove & de muliere comparationes nobis contextu ordine supra recitatae sunt. Quæritur ergo quis ille senior frater,

O ij